

Slechter af met een avr

8 januari 2019

Sommige werkgevers vinden een arbeidsvoorwaardenregeling (avr) met de ondernemingsraad beter dan een cao met de vakbonden. De vraag is echter of de or wel over primaire arbeidsvoorwaarden gaat. Zijn ondernemingen en werknemers beter af met een avr?

Door Niko Manshanden

De wet cao stelt eisen aan de organisatie die over de arbeidsvoorwaarden gaat. Een cao kan alleen worden afgesloten door een vakbond die dat in zijn statuten heeft. Ook moet de vakbond een vereniging van leden zijn die namens hen collectief onderhandelt.

*“ Men begeeft
zich op glad ijs,
juridisch en
maatschappelijk*

”

Verder moet de vakbond een onafhankelijke rechtspersoon zijn, en mag hij actievoeren. Ook dient de arbeidsvoorwaardenvorming van werknemers en vakbond ingebed te zijn in een democratisch proces. Zoals door het ophalen van cao-voorstellen, daarover stemmen, en het vrijuit verwerpen of accorderen van een onderhandelingsresultaat.

De vakbond gaat over het onderhandelen over primaire arbeidsvoorwaarden. Hij is de door wetgeving gesteunde partij en wordt aangestuurd door de leden (en niet-leden tegenwoordig).

Nu de economie aantrekt, willen werknemers ook een redelijke loonsverhoging. Na jaren van inleveren moet de achterstelling worden ingehaald. De OESO, overheid en werkgeversorganisaties vinden dat een reële loonsverhoging gerechtvaardigd is.

Wanneer een werkgever dan maar 1% biedt, roept 'dat hij er met de vakbonden niet uitkomt' en dan maar een 'cao met de or afsluit', begrijpt er iemand iets niet.

Gegeven het feit dat een ondernemingsraad geen vereniging is en geen verplicht democratisch proces kent, is het afsluiten van een contract niet mogelijk. Verder heeft een or geen tekenbevoegdheid; jurisprudentie bevestigt dit.

De or gaat niet over primaire arbeidsvoorwaarden

De Wet op de ondernemingsraden (WOR) zegt nergens dat de or over primaire arbeidsvoorwaarden gaat. Zelfs arbeidsvoorwaarden komen nauwelijks in de WOR voor.

Artikel 27 (<https://wor.oronet.nl/instemmingsrecht/artikel-27-lid-1/>), over het instemmingsrecht, bevat wel de volgende onderwerpen: pensioen-, werktijden- en winstdelingsregeling, een spaarregeling en een belonings- of functiewaarderingssysteem. Artikel 27.3 (<https://wor.oronet.nl/instemmingsrecht/artikel-27-lid-3/>) zegt echter dat het instemmingsrecht van de or vervalt als deze zaken in een cao zijn geregeld. En dat is in zo'n 90% van de gevallen zo. Met een bedrijfstak-cao geldt dit voor de gehele sector.

Het lijkt erop dat er een omweg is ontstaan

Het lijkt erop dat er een omweg is ontstaan, namelijk via het afsluiten van een ondernemingsovereenkomst ([artikel 32 WOR \(https://wor.ornet.nl/overige-artikelen-wor/ivc-verdere-bevoegdheden-van-de-ondernemingsraad/\)](https://wor.ornet.nl/overige-artikelen-wor/ivc-verdere-bevoegdheden-van-de-ondernemingsraad/)); het zogenoemde convenant. Opeens gaat de or daarmee wél over primaire arbeidsvoorwaarden.

Het convenant wordt normaal gesproken gebruikt voor de uitbreiding van instemmingsrecht rond zaken als een onkostenvergoeding of een leaseregeling. Of onderwerpen rond het adviesrecht, het enquêterecht, procedures of het personeelshandboek. Het onderbrengen van de avr onder artikel 32 lijkt strijdig met de bedoeling en oorsprong van dit wetsartikel.

Vrijheid van vereniging en vergadering

Maar er is meer. De genoemde onafhankelijkheid van een vakbond is belangrijk, net als de voorwaarde dat de werknemers de lead hebben. De Grondwet kent niet voor niets artikel 8: de vrijheid van vereniging en vergadering.

Werknemers sturen de vakbonden aan, geven hun wensen door, bepalen de cao-inzet en besluiten over het bereikte cao-akkoord. Dit is ook vastgelegd in Europese en internationale wetgeving, zoals het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM), het Europees Sociaal handvest (ESH) en ILO-verdragen.

Dit is de basis van ons democratisch stelsel. En van het stelsel van arbeidsverhoudingen waarin de vakbonden een belangrijke plaats innemen. De vakbond kan daarmee niet zomaar worden ingeruild voor de ondernemingsraad.

De doorwerking is twijfelachtig, zowel juridisch als maatschappelijk

Bekend is dat een cao doorwerkt in de individuele arbeidsovereenkomst, en de avr niet. Een werkgever moet na het 'afsluiten' van een avr met de or, alsnog naar elke werknemer voor diens handtekening. Dan nog is de werkgever er niet.

De zo verkregen 'doorwerking' is twijfelachtig, zowel juridisch als maatschappelijk. Zo zijn er allerlei beperkingen. Het is geen vrijbrief en het Burgerlijk Wetboek (BW) stelt hoge eisen.

Bij het eenzijdig wijzigen van de individuele arbeidsovereenkomst (iao) moet de werkgever zeer zwaarwegende belangen hebben waarvoor de belangen van de individuele werknemer moeten wijken. Dat is soms het geval bij economisch zeer zwaar weer. Het drukken van een loonsverhoging naar 1% in plaats van de gevraagde 3,5% is dat niet.

Een werkgevers-avr

In arbeidswetten kom ik de avr niet tegen als regeling of overeenkomst tussen twee partijen. Ik denk dat een avr als wettelijk figuur niet bestaat. Als contract tussen or en werkgever lijkt hij, gezien het voorgaande, ook niet te bestaan. Wat is het dan eigenlijk wel?

Een avr is van oorsprong een schriftelijke aanvulling op een cao en/of arbeidsovereenkomst die geldt voor de onderneming of een groep werknemers. Een avr gaat *niet* over primaire arbeidsvoorwaarden maar bevat regelingen over secundaire of tertiaire arbeidsvoorwaarden. Die mag een werkgever aan werknemers opleggen, en voor sommige onderdelen is de instemming van de or vereist (art. 27 WOR).

Het probleem is momenteel, dat sommige werkgevers de avr ook voor de primaire arbeidsvoorwaarden gebruiken en zeggen dat die met de or is afgesloten. De or kan wel een handtekening zetten, maar het is geen handtekening in de zin van artikel 25 en 27 WOR.

Een werkgever kan arbeidsvoorwaarden voor een groot deel eenzijdig vaststellen, dit heet een werkgevers-avr.

Arbeidsreglement en personeelshandboek

Een avr kennen we als het 'arbeidsreglement' uit het Burgerlijk Wetboek (BW), en als genoemd in het instemmingsrecht, artikel 27:1a van de WOR. Bij de wijziging van de WOR in 1998 is dit geschrapt.

“ Samenvattend vind ik de avr een gedrocht ”

Het begrip verdween ook uit het BW. Het arbeidsreglement ging louter over secundaire arbeidsvoorwaarden. In het BW (7:613) bleven de cao en iao overeind, waarmee het hele veld van arbeidsvoorwaarden is bestreken.

Heel soms bevat een arbeidsreglement ook primaire arbeidsvoorwaarden, bij bedrijven zonder vakbondsleden, waar geen vakbond komt en nooit een cao is afgesloten.

Het arbeidsreglement is bij or's beter bekend als het personeelshandboek (<https://www.ornet.nl/blog/2010/12/24/checklist-or-en-personeelshandboek/>), regelingenboek of handboek personeelszaken. Het personeelshandboek is een bundeling van alle arbeidsvoorwaarden en procedures.

Het brengt werknemers terug naar 1900

Samenvattend vind ik de avr een gedrocht. Gelukkig komt hij niet zoveel voor. Intussen verschijnen er in de media wel meer ongefundeerde meningen over.

Er zijn bedrijven waar de or-voorzitter op het laatst nog een handtekening onder een avr zet. In feite blijft hier sprake van een werkgevers-avr. Andere bedrijven kopiëren en verslechteren de cao, en vervangen de titel door 'avr'. Dat mag niet van de wet cao.

Een schijn van democratie aan een werkgevers-avr

Onlangs trof ik een bedrijf dat klankbordgroepen vormde van het personeel en or-leden, met de hulp van de or-trainer; vakbondsleden werden geweerd. Zo werd daar een schijn van democratie meegegeven aan de totstandkoming van de werkgevers-avr.

Nogmaals: de avr voldoet niet aan de betreffende wetten, verdragen en bedoelingen. Men begeeft zich dus op glad ijs, zowel juridisch als maatschappelijk.

De rechten van werknemers en vakbonden beknotten is in strijd met een democratische samenleving en met goede arbeidsverhoudingen. Met de avr ondergraaf je het cao-stelsel. Het brengt werknemers terug naar 1900, een tijd zonder cao waarin de werkgever de arbeidsvoorwaarden dicteert.

Niko Manshanden, adviseur medezeggenschap FNV

Dit artikel is gepubliceerd in OR magazine (<https://www.ornet.nl/or-magazine/>).

Lees ook:

- Bonden dagen Jumbo voor de rechter om avr (<https://www.ornet.nl/blog/2018/12/08/bonden-dagen->

[jumbo-voor-de-rechter-om-avr/](#))

- [Koolmees: geen onderzoek naar 'belemmeringen' bij avr \(https://www.ornet.nl/blog/2018/10/03/geen-onderzoek-naar-belemmeringen-bij-avr/\)](#)
- [AWVN pleit voor ingrijpende hervormingen: wat de or daarmee kan \(https://www.ornet.nl/blog/2018/12/11/awvn-pleit-voor-ingrijpende-hervormingen-wat-de-or-daarmee-kan/\)](#)
- [Onderhandelen over arbeidsvoorwaarden: tips voor de or \(https://www.ornet.nl/blog/2019/01/04/onderhandelen-over-arbeidsvoorwaarden-tips-voor-de-or/\)](#)

Meer weten over or en arbeidsvoorwaarden? (

<https://www.vakmedianetshop.nl/opleidingen/or-arbeidsvoorwaarden-2>)

In cao's wordt minder vastgelegd en wordt vaker per onderneming eigen beleid gemaakt.

Leer alles over bevoegdheden van de ondernemingsraad op het gebied van arbeidsvoorwaarden tijdens de **opleiding Or & Arbeidsvoorwaarden** (<http://www.vakmedianetshop.nl/ornet/opleidingen/or-arbeidsvoorwaarden-2>).

(<https://www.ornet.nl/blog/2018/11/07/wet-arbeidsmarkt-in-balans-de-maatregelen-en-de-kritiek/orwetgevingdag110x110/>) Kom naar de Or wetgeving- en actualiteitendag!

De **Or wetgeving- en actualiteitendag** (<https://actualiteitendag.ornet.nl/>) wordt gehouden op 26 maart 2019.

In één dag ben je helemaal op de hoogte van het nieuwe arbeidsrecht, pensioenen en regels rond ziekteverzuim.

4

Gerelateerde berichten

» [Een nieuw jaar, een nieuwe manier van reageren op elkaar? \(https://www.ornet.nl/blog/2019/01/10/een-nieuw-jaar-een-nieuwe-manier-van-reageren-op-elkaar/\)](#)

» [Grimmiger strijd rond cao metalektro \(https://www.ornet.nl/blog/2019/01/09/grimmiger-strijd-rond-cao-metalektro/\)](#)

» [Arbo-maatregelen voldoen niet \(https://www.ornet.nl/blog/2019/01/09/arbo-maatregelen-voldoen-niet/\)](#)

» [Verplichte pauze na twee uur beeldschermwerk vervalt \(https://www.ornet.nl/blog/2019/01/09/verplichte-pauze-na-twee-uur-beeldschermwerk-vervalt/\)](#)

- » [Rooster, bezwaren en de ondernemingsraad \(https://www.ornet.nl/blog/2019/01/08/rooster-bezwaren-en-de-ondernemingsraad/\)](https://www.ornet.nl/blog/2019/01/08/rooster-bezwaren-en-de-ondernemingsraad/)
- » [Nieuwe lijst kankerverwekkende stoffen gepubliceerd \(https://www.ornet.nl/blog/2019/01/07/nieuwe-lijst-kankerverwekkende-stoffen-gepubliceerd-2/\)](https://www.ornet.nl/blog/2019/01/07/nieuwe-lijst-kankerverwekkende-stoffen-gepubliceerd-2/)
- » [Bullshit-antwoord \(https://www.ornet.nl/blog/2019/01/07/bullshit-antwoord/\)](https://www.ornet.nl/blog/2019/01/07/bullshit-antwoord/)
- » [Onderhandelen over arbeidsvoorwaarden: tips voor de or \(https://www.ornet.nl/blog/2019/01/04/onderhandelen-over-arbeidsvoorwaarden-tips-voor-de-or/\)](https://www.ornet.nl/blog/2019/01/04/onderhandelen-over-arbeidsvoorwaarden-tips-voor-de-or/)
- » [Wensen \(https://www.ornet.nl/blog/2019/01/03/wensen/\)](https://www.ornet.nl/blog/2019/01/03/wensen/)
- » [Reis- en verblijfkostenregeling niet onredelijk \(https://www.ornet.nl/blog/2019/01/02/reis-en-verblijfkostenregeling-niet-onredelijk/\)](https://www.ornet.nl/blog/2019/01/02/reis-en-verblijfkostenregeling-niet-onredelijk/)

Deze website gebruikt Akismet om spam te verminderen. [Bekijk hoe je reactie-gegevens worden verwerkt \(https://akismet.com/privacy/\)](https://akismet.com/privacy/).

Direct naar

[Home \(https://www.ornet.nl/\)](https://www.ornet.nl/)

[OR Magazine \(https://www.ornet.nl/or-magazine/\)](https://www.ornet.nl/or-magazine/)

[Shop \(http://www.vakmedianetshop.nl/or-informatie/\)](http://www.vakmedianetshop.nl/or-informatie/)

Hoofdrubrieken

[Arbeidsmarkt \(https://www.ornet.nl/blog/rubrieken/arbeidsmarkt/\)](https://www.ornet.nl/blog/rubrieken/arbeidsmarkt/)

[Ondernemingsraad/PVT \(https://www.ornet.nl/blog/rubrieken/ondernemingsraadpvt/\)](https://www.ornet.nl/blog/rubrieken/ondernemingsraad/pvt/)

[Organisatie \(https://www.ornet.nl/\)](https://www.ornet.nl/)

Categorieën

[Artikel \(https://www.ornet.nl/categorie/artikel/\)](https://www.ornet.nl/categorie/artikel/)
(902)

[Boeken \(https://www.ornet.nl/categorie/boeken/\)](https://www.ornet.nl/categorie/boeken/)
(6)

[Cartoon \(https://www.ornet.nl/\)](https://www.ornet.nl/)

Vakmedianet

[Algemene voorwaarden \(http://www.vakmedianet.nl/wp-content/uploads/2012/11/ALW.pdf\)](http://www.vakmedianet.nl/wp-content/uploads/2012/11/ALW.pdf)

[Auteursrecht en disclaimer \(http://www.vakmedianet.nl/index.php/au\)](http://www.vakmedianet.nl/index.php/au)

[Opleidingen
\(http://www.vakmedianetshop.nl/or-informatie/opleidingen\)](http://www.vakmedianetshop.nl/or-informatie/opleidingen)

[Incompany en
Maatwerk
\(http://incompany.orinformatie.nl/\)](http://incompany.orinformatie.nl/)

[WOR in de praktijk
\(https://wor.ornet.nl/\)](https://wor.ornet.nl/)

[Whitepapers
\(https://www.ornet.nl/whitepapers/\)](https://www.ornet.nl/whitepapers/)

[Events
\(https://www.ornet.nl/agenda\)](https://www.ornet.nl/agenda)

[Abonneren
\(https://www.ornet.nl/abonneren/\)](https://www.ornet.nl/abonneren/)

[Adverteren
\(http://adverteren.vakmedianet.nl/onze-communities/ornet\)](http://adverteren.vakmedianet.nl/onze-communities/ornet)

[Contact
\(https://www.ornet.nl/contact/\)](https://www.ornet.nl/contact/)

[/blog/rubrieken/organisatie/](https://www.ornet.nl/blog/rubrieken/organisatie/)

[Personeel
\(https://www.ornet.nl/blog/rubrieken/personeel/\)](https://www.ornet.nl/blog/rubrieken/personeel/)

[Wet- en regelgeving
\(https://www.ornet.nl/blog/rubrieken/wet-en-regelgeving/\)](https://www.ornet.nl/blog/rubrieken/wet-en-regelgeving/)

[/categorie/cartoon/](https://www.ornet.nl/categorie/cartoon/)
(52)

[Column
\(https://www.ornet.nl/categorie/column/\)](https://www.ornet.nl/categorie/column/)
(963)

[Joeps Loep
\(https://www.ornet.nl/categorie/joeps-loep/\)](https://www.ornet.nl/categorie/joeps-loep/) (24)

[Jurisprudentie
\(https://www.ornet.nl/categorie/jurisprudentie/\)](https://www.ornet.nl/categorie/jurisprudentie/) (464)

[Nieuws
\(https://www.ornet.nl/categorie/nieuws/\)](https://www.ornet.nl/categorie/nieuws/)
(10.493)

[Vragenservice
\(https://www.ornet.nl/categorie/vraagbaak/\)](https://www.ornet.nl/categorie/vraagbaak/) (1.331)

[teursrecht-en-disclaimer/](http://www.vakmedianet.nl/index.php/cookie-disclaimer/)

[Privacy statement en cookies
\(http://www.vakmedianet.nl/index.php/cookies/\)](http://www.vakmedianet.nl/index.php/cookie-statement)

[Publicatievoorwaarden
\(http://www.vakmedianet.nl/wp-content/uploads/2013/07/Publicatievoorwaarden-Vakmedianet-juli-2013.pdf\)](http://www.vakmedianet.nl/wp-content/uploads/2013/07/Publicatievoorwaarden-Vakmedianet-juli-2013.pdf)